

John Austin and the Foundation of Jurisprudence as an Independent Science: A Focus on The Book "Province of Jurisprudence Determined"

Mahnaz Bayat Komitaki*

Ebrahim Dehnavi**

Abstract

John Austin (1790-1859), an English jurist and legal philosopher, played an unparalleled role in the establishment of jurisprudence as an independent science. Emphasizing positive law as the object of legal science and the analytical-conceptual method as its method of study, Austin, in his book *"The Province of Jurisprudence Determined"*, paved the way for transforming law into an autonomous discipline. This article employs an analytical-conceptual approach to examine Austin's thought on the foundation of legal science. To this end, while reviewing Austin's life and times, the necessity of defining the province of jurisprudence and its distinction from other normative domains is explained. Subsequently, by elucidating the distinction between "law" and "the science of law," the difference between the natural object and the legal object, and positive law as the object of legal science, the concepts of sovereign and sovereignty in Austin's thought, and the issue of the validity of law and "habit of obedience" in the command theory of law are addressed. Then, Austin's separation of law from morality is examined, and his project for transforming law into an independent science is described. The results of this research show that, despite all the criticisms leveled against him, Austin, by

* Assistant Professor of Public Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran, M_Bayat@sbu.ac.ir

** PhD Candidate in Public Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran (Corresponding Author),
Dehnavi91@gmail.com

Date received: 2/04/2025, Date of acceptance: 21/07/2025

putting forward this idea, paved the way for the independence of legal science and its transformation into a distinct discipline, and his legacy remains alive and dynamic in legal discourse.

Keywords: Legal Positivism, Analytical Jurisprudence, Positive Law, Sovereign, Sovereignty, Science of Law, Jurisprudence.

Extended Abstract

This article examines the foundational contribution of John Austin (1790-1859), the English jurist and legal philosopher, to the establishment of jurisprudence as an independent scientific discipline. Specifically, it focuses on his seminal work, *The Province of Jurisprudence Determined*, to analyze how Austin sought to demarcate the boundaries of legal science, separating it from morality, religion, and politics, and thereby establishing it as a distinct field of study with its own object and method. The article argues that, despite significant criticisms, Austin's project laid the groundwork for the analytical tradition in legal philosophy and continues to influence contemporary legal thought. The article begins by acknowledging Austin's pivotal role in the development of legal positivism and analytical jurisprudence. It highlights his motivation: to create a science of law, analogous to the burgeoning natural sciences of his time, that would be capable of describing and analyzing legal phenomena in a systematic and objective manner. This ambition required a clear definition of the object of legal science and a specific method for its study. The prevailing situation in 19th-century England, where law was intertwined with moral and religious considerations, presented a significant obstacle to this project.

Biographical and Historical Context

To understand Austin's intellectual project, the article provides a concise biographical overview. Austin's early life, his military service, his unsuccessful legal career, and his crucial engagement with the Utilitarian thinkers Jeremy Bentham and James Mill are all discussed. This context is vital for understanding his commitment to a scientific, value-free approach to law. His time spent studying law in Germany, where he encountered a more systematic and principle-based approach to legal education, further shaped his vision for a distinct science of jurisprudence. His frustrating experience teaching at the newly founded University of London, culminating in the publication of *"The Province of Jurisprudence Determined"* in 1832, is presented as a critical turning point. The article emphasizes

that while the book was not initially well-received, it later became a cornerstone of legal philosophy.

The Necessity of Defining the Province of Jurisprudence

The article then explores the core problem Austin addressed: the lack of a clearly defined domain for legal studies. Before Austin, legal inquiry was often conflated with moral philosophy, theology, and political theory. This lack of differentiation, the article argues, hindered the development of a truly scientific understanding of law. Austin recognized that, mirroring the natural sciences, a science of law required a specific object of study and a method distinct from other normative domains. He sought to achieve this by distinguishing between "law" as a social phenomenon and the "science of law" as a systematic study of that phenomenon. This separation is analogous to the separation of the object of study of politics from political science that Machiavelli undertook. It should also be added that, Austin's project had a direct and significant impact on the project of Hans Kelsen, who is considered to be the most prominent legal positivist of the 20th century.

Austin's Argument in The Province of Jurisprudence Determined

The heart of the article provides a detailed, six-step reconstruction of Austin's argument in "The Province of Jurisprudence Determined".

Distinguishing "Law" and "Science of Law": The article emphasizes the crucial distinction Austin makes between the existence of law (a social fact) and the scientific study of law. This is the foundational move that allows for the possibility of an independent legal science.

The Difference Between Natural and Legal Objects: The article highlights Austin's (implicit) recognition that legal objects, unlike natural objects, are not immediately given to experience. They are constructs shaped by human will and require a specific criterion for their identification as legal phenomena. This point, drawing on interpretations like Tropper's, underscores the complexity of establishing a science of law.

Positive Law as the Object of Legal Science: Austin's solution to this problem is to identify "positive law" – law "posited" by a human sovereign – as the proper object of legal science. The article explains Austin's definition of positive law as the command of a sovereign, backed by the threat of sanction, directed to rational beings. It emphasizes that this definition focuses on the form of law (command,

sovereign, sanction) rather than its moral content. It is also clarified that Austin's view of positive law also includes Divine Laws.

The Concepts of Sovereign and Sovereignty: The article delves into Austin's definitions of "sovereign" and "sovereignty," emphasizing their empirical and relational nature. A sovereign is a determinate person or body of persons habitually obeyed by the bulk of a society, but not habitually obeying any other earthly superior. This definition anchors the concept of sovereignty in observable social facts, avoiding metaphysical or moral justifications.

The Problem of Legal Validity and "Habit of Obedience": The article addresses a central criticism of Austin's command theory: the distinction between a sovereign's command and the threat of a gunman. It argues that the concept of "habit of obedience" is crucial here. Drawing on interpretations like Rodney's, the abstract suggests that "habit" implies a regularity and acceptance that goes beyond mere coercion. Furthermore, it connects this concept to Austin's (modified) utilitarianism, suggesting that the sovereign's commands must, at least broadly, align with the perceived utility of the governed to generate habitual obedience. Although it should be mentioned that this utilitarian aspect of Austin's thought was not as influential as other aspects. This section is strengthened by explicitly contrasting mere coercion with legitimate authority, a key distinction for understanding Austin's project.

The Separation of Law and Morality: The article explains Austin's famous "separation thesis" – the claim that the existence of law is one thing, its merit or demerit another. It clarifies that this is not a claim that law should be amoral, but rather a methodological assertion that the science of jurisprudence is concerned with describing law as it is, not as it ought to be. The task of evaluating law's morality belongs to the science of legislation or ethics, not to jurisprudence itself.

The Blueprint for an Independent Science of Law

The article concludes by outlining how Austin, through these steps, constructed a blueprint for an independent science of law. He distinguished between "general jurisprudence" (the study of concepts common to all legal systems) and "particular jurisprudence" (the study of specific legal systems). His focus on positive law, the command theory, and the separation thesis provided a framework for analyzing legal phenomena in a purportedly objective and value-free manner.

Legacy and Criticisms:

The article acknowledges the significant criticisms leveled against Austin's theory, particularly from figures like H.L.A. Hart. Hart's critique, focusing on the inadequacy of the command theory to account for legal continuity, power-conferring rules, and the internal point of view of legal actors, is briefly mentioned. The article also gestures towards other critical perspectives, such as legal realism (which emphasizes the role of social and political factors in judicial decision-making) and feminist legal theory (which critiques the gendered assumptions often embedded in traditional legal thought). It could add a brief contrast of feminist and legal realist viewpoints versus that of Austin. Despite these criticisms, the article emphasizes Austin's enduring legacy. His work marked a decisive break from earlier, less systematic approaches to legal study. He established jurisprudence as a distinct academic discipline with its own object of study, method, and conceptual framework. While contemporary legal philosophy has moved beyond Austin in many respects, his work remains a crucial starting point for understanding the nature of law and the challenges of legal theory. The article concludes by suggesting that Austin's ideas continue to be relevant in contemporary debates about the nature of international law, the role of judges, and the relationship between law and technology, underlining his lasting impact on legal thought.

Bibliography

- Austin, John (1832). *The Province of Jurisprudence Determined*, W. Rumble (ed.), Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
- (1837). *Lectures on General Jurisprudence*, Edited by Sarah Austin, London: Publishing House.
- Bix, B.H. (2023). "Austin, John". In: Zanetti, G., Sellers, M., Kirste, S. (eds) *Handbook of the History of the Philosophy of Law and Social Philosophy*. (Studies in the History of Law and Justice, vol 23) Netherlands: Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19546-4_1
- Bix, Brian, "John Austin", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2024 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2024/entries/austin-john>>.
- Haac, O. A. (1995) *The Correspondence of John Stuart Mill and Auguste Comte*. New Brunswick, NJ: Transaction.
- Pickering, M. (2023). "Comte, Auguste". In: Zanetti, G., Sellers, M., Kirste, S. (eds) *Handbook of the History of the Philosophy of Law and Social Philosophy* (Studies in the History of Law and Justice, vol 23) Netherlands: Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19546-4_7

- Rodney, M. (2013). "What Is in a Habit?". In: Freeman, M., Mindus, P. (eds) *The Legacy of John Austin's Jurisprudence* (Law and Philosophy Library, vol 103). Netherlands: Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-4830-9_10
- Ross, Janet (1893). *Three Generations of English Women: Memoirs and Correspondence of Susannah Taylor, Sarah Austin, and Lady Duff Gordon*. New York: Cornell University Library.
- Rumble, Wilfrid E. (2005). *Doing Austin Justice: The Reception of John Austin's Philosophy of Law in Nineteenth-Century England*. London: Continuum.
- Schwarz, Andreas B. (1934). "John Austin and the German Jurisprudence of His Time," *Politica*, 1: 178–199.
- The Jurist, Or, Quarterly Journal of Jurisprudence and Legislation. (1827). United Kingdom: Baldwin, Cradock, and Joy.
- Troper, Michel (2024). *La philosophie du droit* (7e édition). Paris: Presses Universitaires de France.

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در اندیشه جان آستین با تأکید بر کتاب قلمرو تعیین‌شده حقوق‌شناسی^۱

مهناز بیات کمیتی*

ابراهیم دهنوی**

چکیده

جان آستین (۱۷۹۰-۱۸۵۹)، حقوق‌دان و فیلسوف حقوق انگلیسی، نقشی بی‌بدیل در استقلال علم حقوق ایفا کرد. او با تأکید بر قانون موضوعه به عنوان ابژه علم حقوق و روش تحلیلی-مفهومی به عنوان روش مطالعه آن، در کتاب «قلمرو تعیین‌شده حقوق‌شناسی»، راه را برای تبدیل حقوق به یک علم مستقل هموار کرد. این مقاله با روش تحلیلی-مفهومی به بررسی اندیشه آستین در باب تأسیس علم حقوق می‌پردازد. بدین منظور، ضمن مروری بر زندگی و زمانه آستین، ضرورت تعیین قلمروی علم حقوق و تمایز آن از سایر حوزه‌های هنجارگذار تبیین می‌گردد. در ادامه، با تشریح تمایز «حقوق» و «علم حقوق»، تفاوت ابژه طبیعی و ابژه حقوقی، و قانون موضوعه به مثابه ابژه علم حقوق، به مفهوم حاکم و حاکمیت نزد آستین، و مسئله اعتبار قانون و «عادت به تبعیت» در نظریه فرمانی قانون پرداخته می‌شود. سپس، تفکیک حقوق از اخلاق از دیدگاه آستین بررسی شده و طرح او برای تبدیل حقوق به یک علم مستقل تشریح می‌گردد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که آستین با وجود تمام انتقادات وارده، با طرح این ایده، راه را برای استقلال علم حقوق و تبدیل آن به یک علم مجزا هموار کرد و میراث او همچنان در مباحث حقوقی زنده و پویا است.

* استادیار حقوق عمومی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران، M_Bayat@sbu.ac.ir

** دانشجوی دوره دکتری حقوق عمومی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)،
Dehnavi91@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱/۱۳، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۴/۳۰

کلیدواژه‌ها: پوزیتیویسم حقوقی، نظریه تحلیلی حقوق، قانون موضوعه، حاکم، حاکمیت، علم حقوق.

۱. مقدمه

جان آستین (۱۸۵۹-۱۷۹۰)، حقوق‌دان و فیلسوف حقوق قرن نوزدهمی که او را بنیانگذار «پوزیتیویسم حقوقی» (Legal Positivism) و هم‌چنین مکتب «نظریه تحلیلی حقوق» (یا «حقوق‌شناسی تحلیلی») (Analytical Jurisprudence) دانسته‌اند (Bix 2024: Introduction)، نخستین کسی (دست‌کم بیرون از قاره اروپا) است که می‌کوشد تا با روش علوم طبیعی به حقوق بپردازد. انگیزه او تأسیس علمی مستقل و مجزا از حوزه‌های اخلاقی، دینی و سیاسی و ایده راهبر او در این مسیر، به تأسی از علوم طبیعی، تعیین و تعریف موضوع یا ابژه (object) مشخصی برای علم حقوق و روشی خاص برای مطالعه آن است (Bix 2023: 3).

حوزه «حقوق» در جوامع سیاسی مستقل، زمین نزاع هنجارهای متفاوتی است و هر هنجارگذار در خصوص حقانیت خود در وضع هنجار داعیه‌ای دارد. آستین با دعوت به کنارنهادن دعوای هنجارها، حقوق‌دانان را فرا می‌خواند تا به خود پدیده حقوقی به عنوان یک واقعیت (Fact) توجه کرده و بکوشند آن را توصیف نمایند. از نظر او عنصر محوری پدیده حقوقی که وجه عینی برجسته‌ای داشته و می‌تواند به عنوان موضوع مورد مطالعه قرار گیرد، «قانون موضوعه» (Positive Law) بوده و روش مطلوب برای توصیف و مطالعه این عنصر، روش تحلیلی-مفهومی (Analytical/Conceptual) است. این در واقع، اساس اندیشه‌ای است که آستین را به سمتی سوق می‌دهد که مطالعه حقوق را بر مبنای علمی بنیان بگذارد.

همین ویژگی کار آستین، یعنی تأکید بر مطالعه علمی و تحلیلی حقوق، همواره از سوی نویسندگان حقوقی به عنوان نکته‌ای برجسته تحسین شده و به عنوان نقطه شروعی برای بحث‌های گسترده در مورد ماهیت حقوق، اعتبار قانون، و رابطه حقوق با اخلاق و سیاست عمل کرده است. از جمله مهم‌ترین آثار در این زمینه می‌توان به کتاب «مفهوم قانون» اثر هارت (۱۹۶۱) اشاره کرد که به نقد و بررسی نظریه آستین می‌پردازد. همچنین، فولر (۱۹۶۴) در کتاب «اخلاق قانون»، به نقد جدایی حقوق از اخلاق از دیدگاه آستین پرداخته است. گرچه بسیاری از جزئیات نظریات او مورد نقد قرار گرفته، اما رویکرد کلی او به مطالعه علمی حقوق همچنان الهام‌بخش بسیاری از حقوق‌دانان است. نوآوری این مقاله در

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهناز بیات کمیتی و ابراهیم دهنوی) ۱۲۹

تبیین دقیق و منسجم اندیشه آستین و ارائه تصویری روشن از سهم او در تأسیس علم حقوق به عنوان یک علم مستقل با تأکید بر مهمترین کتاب اوست.

در این نوشتار می‌کوشیم تا ایده بنیادین جان آستین (۱۷۹۰-۱۸۵۹) در خصوص مطالعه حقوق به مثابه یک علم مستقل را چنانکه در مهم‌ترین کتاب او، «The Province of Jurisprudence Determined» طرح شده، بررسی نماییم. ساختار مقاله بدین ترتیب خواهد بود: ابتدا به زندگی‌نامه مختصر جان آستین پرداخته خواهد شد تا خواننده با زمینه‌های فکری و زندگی او آشنا شود. در بخش دوم، ضرورت تعیین قلمرو علم حقوق و تمایز آن از سایر حوزه‌های هنجارگذار تبیین می‌گردد. بخش سوم به تبیین استدلال آستین در کتاب «قلمرو تعیین‌شده حقوق‌شناسی» اختصاص دارد. در این بخش، ضمن تشریح تمایز «حقوق» و «علم حقوق»، تفاوت ابژه طبیعی و ابژه حقوقی، و قانون موضوعه به مثابه ابژه علم حقوق، به مفهوم حاکم و حاکمیت نزد آستین، و مسئله اعتبار قانون و «عادت به تبعیت» در نظریه فرمانی قانون خواهیم پرداخت. سپس، تفکیک حقوق از اخلاق از دیدگاه آستین بررسی شده و در نهایت، طرح او برای تبدیل حقوق به یک علم مستقل تشریح خواهد شد. در بخش چهارم و پایانی مقاله نیز به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری خواهیم پرداخت. روش پژوهش در این نوشتار، روش تحلیلی-مفهومی بوده و در آن می‌کوشیم تا با بررسی دقیق آثار آستین و شارحان وی به فهم درستی از اندیشه او در خصوص مطالعه علمی حقوق دست یابیم. هدف نهایی این مقاله، تبیین دقیق و منسجم اندیشه آستین و ارائه تصویری روشن از سهم او در تأسیس علم حقوق به عنوان یک علم مستقل است.

۲. جان آستین: مروری بر زندگی و زمانه

جان آستین که امروزه نامش بیش از هر چیز با نظریه تحلیلی حقوق (یا حقوق‌شناسی تحلیلی) و مفهوم «فرمان حاکم» پیوند خورده است، حیاتی آکنده از تناقض‌ها و کامیابی‌های دیرهنگام را پشت سر گذاشت. زندگی او حکایتی است از تلاش برای بنا نهادن بنیان‌های نظری استوار برای علم حقوق، در بستری از بی‌مهری‌های زمانه و ناملايمات تقدیر. در این بخش، به بررسی زندگی شخصی و حرفه‌ای آستین و همچنین بستر فکری و اجتماعی دوران او می‌پردازیم تا زمینه‌ای مناسب برای درک اندیشه‌های او فراهم شود.

۱.۲ سال‌های نخستین و تحصیلات

جان آستین، متولد سوم مارس ۱۷۹۰ میلادی، فرزند ارشد خانواده‌ای پُرجمعیت (۹ نفره) از طبقه متوسط در انگلستان بود. گفته شده که پدرش، جان‌تاتان آستین، یک آسیابان اهل مطالعه تاریخ و علاقه‌مند به اقتصاد سیاسی بوده (Rumble 2005: 13)، و البته چنانکه از سرگذشتش پیداست این علاقه صرفاً در سطح نظر باقی نمانده است. او در طول جنگ‌های ناپلئونی میان فرانسه و انگلستان (۱۸۰۳ تا ۱۸۱۴ میلادی) به تجارت غلات و ایفای نقش به عنوان پیمانکار دولت متبوع خود روی آورده و از این راه به ثروت زیادی رسید (همان). مادر جان، آن آستین، نیز زنی تحصیل کرده و پُرخوان بود، با این حال، از نظر جسمی ضعیف و مستعد ابتلا به افسردگی بود و «سایه‌ای عمیق از مالیخولیا بر کل زندگی او سایه افکنده بود» (Ross 1893: 88).

جان آستین از ۱۶ سالگی (۱۸۰۷) تا ۲۲ سالگی (۱۸۱۲) عضو ارتش انگلستان بود و در مالت و سیسیل خدمت کرد. البته از آنجا که این دوران پس از اتمام جنگ‌های ناپلئونی بود، او فعالیت نظامی چندانی نداشت و در عوض طی این بازه به مطالعه گسترده، به‌ویژه آثار جان لاک، پرداخت (Rumble 2005: 14). این دوران فرصتی بود تا آستین جوان به دور از هیاهوی زندگی روزمره، به تأمل در مسائل فلسفی و سیاسی بپردازد و پایه‌های فکری خود را شکل دهد.

۲.۲ ورود به عرصه حقوق و چالش‌های پیش رو

آستین در ۲۲ سالگی از ارتش استعفاء داده و وارد عرصه حقوق‌آموزی یا حقوق‌ورزی شد. در این دوران هنوز چیزی به نام «علم حقوق» در انگلستان تأسیس نشده بود و حقوق صرفاً یک «فن» بود (The Jurist Quarterly 1827: 208). لذا لازمه ورود به عرصه حقوق همچون دیگر صنوف و فنون، کارآموزی در کنار یک استادکار ماهر بود. آستین نیز در دفتر یکی از وکلای سرشناس وقت و عضو خاندان سایکس، به نام «گادفری سایکس» (Godfrey Sykes) مشغول به کارآموزی شد (Rumble 2005: 15).

جان آستین در ۲۸ سالگی (۱۸۱۸) به زنی وکالت درآمد (Ibid and Bix 2024)، اما علی‌رغم پیش‌بینی‌های خوش‌بینانه هم‌عصرانش، آستین در حرفه وکالت نیز ناکام ماند. ضعف جسمانی، حساسیت مفرط، کمال‌گرایی و سواس‌گونه و گرایش عمیق به مباحث

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهنای بیات کمیتی و ابراهیم دهنوی) ۱۳۱

نظری، همگی دست به دست هم دادند تا او پس از ۷ سال تلاش نهایتاً در سال ۱۸۲۵، عرصه وکالت را برای همیشه ترک کند (Ibid).

۳.۲ آشنایی با فایده‌گرایان و ورود به دانشگاه

در این دوران، همنشینی با جرمی بنتام و جیمز میل، او را در کانون جنبش اصلاح‌طلبانه فایده‌گرایان قرار داد. این آشنایی تأثیر عمیقی بر اندیشه‌های آستین گذاشت و او را با مفاهیمی چون فایده‌گرایی، اصلاحات حقوقی و قانون‌گذاری عقلانی آشنا کرد.

در همین سال‌ها دانشگاه لندن تأسیس شده بود، دانشگاهی نوین که هدف از تأسیس آن ایجاد فرصت‌هایی برای مطالعه موضوعات مغفول‌مانده در آکسفورد یا کمبریج بود. یکی از این موضوعات «حقوق» بود و لذا، در سال ۱۸۲۶، آستین توانست به عنوان مدرس «حقوق‌شناسی و حقوق ملل» (Jurisprudence and the Law of Nations) وارد این دانشگاه شود. از آنجا که مطالعه دانشگاهی حقوق در انگلستان امری نوآیین بود، آستین به منظور فراهم آوردن مفاد لازم برای تدریس، به مدت دو سال در شهر «بُن» (Bonn) اقامت گزید و کوشید با سنت حقوقی و نظام آموزشی پروس آشنا شود (Schwarz 1934: 179). آنچه در سنت و نظام آموزشی حقوق آلمانی بطور ویژه توجه او را به خود جلب کرد، تقدّم «اصول حقوقی» بر «قواعد حقوقی» و کوشش در راستای ابتدای دومی بر اولی بود (Ibid: 188-190). این تجربه، دیدگاه آستین را نسبت به علم حقوق وسعت بخشید و او را با رویکردهای نظام‌مند و اصولی به این رشته آشنا کرد.

۴.۲ تدریس در دانشگاه لندن و انتشار کتاب

آستین سرانجام در سال ۱۸۲۹ تدریس در دانشگاه لندن را آغاز کرد. تعداد ثبت‌نام‌کنندگان در دوره نخست کلاس او، زیاد و چشمگیر بود اما این تعداد به سرعت افت کرد، به نحوی که در سه دوره بعدی تدریسش، مجموعاً شش یا هفت دانشجو در درس او حاضر شدند. گفته شده که ماهیت انتزاعی مباحث، غلبه رویکرد عمل‌گرایانه در میان اهالی حقوق انگلیسی، و شاید ناتوانی آستین در برقراری ارتباطی مؤثر با مخاطبان، همگی در این ناکامی نقش داشتند (Rumble 2005: 16-20, Bix 2024). این امر منجر به دلسرد شدن او شد و نهایتاً در سال ۱۸۳۵ از دانشگاه نیز استعفاء داده و عطای استادی حقوق را به لقای آن بخشید.

حاصل این تلاش‌ها، انتشار کتاب «Province of Jurisprudence Determined» در سال ۱۸۳۲ بود، اثری که اگرچه در زمان حیات نویسنده‌اش چندان مورد استقبال قرار نگرفت، اما بعدها به عنوان یکی از متون کلاسیک فلسفه حقوق شناخته شد.

۵.۲ سال‌های پایانی و میراث آستین

سال‌های پس از کناره‌گیری از استادی، برای آستین با بیماری، افسردگی، انزوای اجتماعی و تلاش‌های بی‌ثمر برای نگارش اثری جامع‌تر در باب حقوق‌شناسی همراه بود. او در طول زندگی خود، به جز اثر فوق‌الذکر، اثر دیگری در زمینه حقوق منتشر نکرد و حتی از تجدید چاپ همین کتاب نیز، به دلیل کمال‌گرایی افراطی و نارضایتی از کاستی‌های آن، امتناع ورزید.

سرانجام، آستین در سال ۱۸۵۹ در گمنامی نسبی درگذشت. اما تلاش‌های خستگی‌ناپذیر همسرش، سارا آستین، در ویرایش و انتشار درس‌گفتارها و دست‌نوشته‌های باقی‌مانده از او، زمینه‌ساز شناخته شدن اندیشه‌های او در دهه‌های بعدی شد. به این ترتیب، آستین پس از مرگ، به چهره‌ای تأثیرگذار در فلسفه حقوق انگلیسی، و به طور خاص، در سنت تحلیلی حقوق تبدیل شد.

زندگی جان آستین، آمیزه‌ای بود از نبوغ و ناکامی، انزوا و تأثیرگذاری. او که در زمان حیاتش، در سایه گمنامی به سر می‌برد، پس از مرگ به یکی از ارکان فلسفه حقوق مدرن بدل شد. میراث او، نه در کامیابی‌های زودگذر، بلکه در بذره‌ای فکری عمیقی ریشه داشت که پس از مرگش جوانه زدند و به بار نشستند. امروزه، اندیشه‌های آستین همچنان موضوع بحث و بررسی در محافل حقوقی است و تأثیر او بر علم حقوق انکارناپذیر است.

۳. ضرورت تعیین قلمروی علم حقوق: در جستجوی یک هویت مستقل

پیش از آستین، حقوق به عنوان یک علم مستقل با موضوع و روش مشخص شناخته نمی‌شد. درک چرایی ضرورت تعیین قلمرو علم حقوق از دیدگاه آستین، مستلزم توجه به شرایط حاکم بر مطالعات حقوقی در آن دوران و چالش‌های پیش روی این حوزه است. این بخش به بررسی این ضرورت از دو منظر زمینه‌های تاریخی و الزامات معرفت‌شناختی می‌پردازد.

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهنایات کمیکی و ابراهیم دهنوی) ۱۳۳

۱.۳ زمینه‌های تاریخی: از درهم‌تنیدگی تا تمایز

قرون ۱۸ و ۱۹ میلادی دوران اعتباریابی و رونق علوم تجربی و بطور خاص علم فیزیک بود، به‌طوری که روش فیزیکی به مدل مطلوبی تبدیل شده بود که دانشمندان حوزه‌های مختلف (به‌ویژه علوم انسانی) بر آن بودند تا مطالعه موضوع خود را بر مبنای آن بنیان بگذارند. هدف علم در این تلقی توصیف، پیش‌بینی و فهم پدیده مورد مطالعه بر پایه شواهد تجربی برآمده از مشاهده و آزمایش بود. در این معنا، وقتی آستین نیز از علم حقوق سخن می‌گوید، در واقع، پدیده‌ای به نام «حقوق» را که در جهان اجتماعی تحقق دارد، به عنوان موضوع مطالعه علمی خود قرار می‌دهد.

آگوست کنت (Auguste Comte) (۱۷۹۸-۱۸۵۷) بنیانگذار جامعه‌شناسی (فیزیک اجتماعی) و پوزیتیویسم دانسته می‌شود (Pickering 2023: 43). چنانکه از نامه‌نگاری‌های جان استوارت میل و آگوست کنت مشهود است، جان آستین با آراء کنت آشنا بوده و آن‌ها را ستایش می‌کرده است (Haac 1995: 195, 196, v205). او و همسرش در سال ۱۸۴۳ مدتی را در پاریس گذرانده و مهمان کنت بوده‌اند (Ibid: 247, 250). البته با توجه به اینکه این دیدار حدود ۱۱ سال پس از انتشار کتاب اصلی آستین انجام شده، میزان تأثیرپذیری آستین از شخص آگوست کنت محل مباحثه‌ای زنده و جاری در میان پژوهشگران فلسفه حقوق است (Pickering 2023: 50). با این حال، جای تردید نیست که آستین فرزند همان زمانه و پیرو همان روحی بود که آگوست کنت تجلی اعظم آن محسوب می‌شود؛ یعنی روح علم‌گرایی و پوزیتیویسم.

اما مطالعه علمی حقوق با چالش‌هایی اساسی روبرو بود. مهم‌ترین چالش، درهم‌تنیدگی هنجارها در حوزه حقوق بود. در آن زمان، حقوق عمدتاً در بستر اخلاق، دین و سیاست مورد بحث و بررسی قرار می‌گرفت و تمایز مشخصی میان این حوزه‌ها وجود نداشت. هنجارهای حقوقی با هنجارهای اخلاقی و دینی در هم آمیخته بودند و تمایز میان «هست» و «باید» در حوزه حقوق روشن نبود.

۲.۳ الزامات معرفت‌شناختی: تعریف موضوع و روش

از نظر آستین، برای تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل، تعیین دقیق قلمرو و موضوع این علم ضروری بود. این امر مستلزم تفکیک حقوق از سایر حوزه‌های هنجارگذار مانند اخلاق، دین و سیاست بود. آستین معتقد بود که بدون این تفکیک، امکان مطالعه علمی

حقوق وجود نخواهد داشت، زیرا در غیر این صورت، حقوق همواره در معرض مداخله و تأثیرگذاریِ هنجارها و ارزش‌های بیرونی قرار خواهد گرفت.

مقصود از «حقوق» یا «پدیده حقوقی» در اینجا، نظامی از هنجارها و رویه‌ها یا بطور کلی مجموعه‌ای از قواعد حاکم بر رفتار اجتماعی است که در هر جامعه سیاسی مستقل وجود و جریان دارد. اما مطالعه علمی چنین پدیده‌ای در شرایطی که قلمرو و مرزهای آن روشن نیست، ممکن نخواهد بود.

کتاب اصلی آستین، «Province of Jurisprudence Determined»، متشکل از شش درس‌گفتار او در دانشگاه لندن، تلاشی بود برای تعیین همین قلمرو. او در این کتاب که نخستین بار در سال ۱۸۳۲ و پس از درگذشت استادش جرمی بنتام (۱۸۳۲ - ۱۷۴۸) منتشر شد، می‌کوشد تا محدوده و قلمرویی برای علم حقوق تعیین کند. ترجمه دقیق و تحت‌اللفظی عنوان این کتاب به فارسی خالی از دشواری نیست، با این حال می‌توان آن را تسامحاً به «قلمرو تعیین‌شده علم حقوق (یا حقوق‌شناسی)» برگرداند. عنوان کتاب به وضوح نشان‌دهنده اغراض آستین است: مشخص کردن مرزهای علم حقوق و جدا کردن آن از سایر حوزه‌های معرفتی.

آستین میان دو نوع Jurisprudence تفکیک قائل می‌شود: (۱) کلی یا عام (General) و (۲) جزئی یا خاص (Particular). نوع اول، که آن را فلسفه قانون موضوعه نیز نامیده، به اصول و مفاهیم عام و مشترک در میان همه نظام‌های حقوقی متمدن می‌پردازد، اما دومی بر قواعد و مصادیق خاص در یک نظام حقوقی مشخص تمرکز دارد. آستین غرض خود از نگارش این کتاب را فراهم آوردن کتابی در باب نوع اول اعلام کرده بود، چرا که آن را شرط لازم پرداختن به نوع دوم می‌دانست. او معتقد بود که بدون فهم اصول کلی حقوق، نمی‌توان به درک درستی از نظام‌های حقوقی خاص دست یافت.

او در صفحات اولیه این کتاب، ذیل بخشی تحت عنوان «نکات مقدماتی» (Preliminary Notes) هدف و مراحل سه‌گانه کار خود را به ترتیب «تعیین قلمروی حقوق‌شناسی»، «تفکیک حقوق‌شناسی کلی از حقوق‌شناسی جزئی و نشان‌دادن ضرورت و فایده مقدم‌داشتنِ اولی بر دومی» و «تحلیل مفاهیم حقوقی» ذکر می‌کند:

من باید قلمروی حقوق‌شناسی را تعیین نمایم؛ پس از تعیین قلمروی حقوق‌شناسی، من باید حقوق‌شناسی کلی، یا فلسفه قانون موضوعه را از آنچه می‌توان حقوق‌شناسی جزئی، یا علم حقوق جزئی نامید، متمایز نمایم... [سپس] باید نشان دهم که مطالعه

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهناز بیات کمیتکی و ابراهیم دهنوی) ۱۳۵

اولی یک مقدمه ضروری یا مفید برای مطالعه علم قانون گذاری است. همچنین، باید تلاش کنم تا نشان دهم که مطالعه حقوق شناسی کلی باید مقدم یا دست کم همراه با مطالعه نظام های جزئی حقوق موضوعه صورت پذیرد. پس از تعیین قلمرو حقوق شناسی و تمایز نهادن میان حقوق شناسی کلی و جزئی، من باید مفاهیم مشخصی که طی سفرمان در علم حقوق در هر گام با آنها مواجه می شویم را تحلیل کنم (Austin 1832: 34).

بدین ترتیب، تعیین قلمروی حقوق و استقلال آن از سایر حوزه های هنجارگذار، برخلاف آنچه گاهی تصور می شود، بدین معنا نیست که حقوق در مقام واقعیت از اخلاق و سیاست و ... گسسته است؛ بلکه تعیین قلمرو شرط امکان علمی به نام حقوق است. قلمروی یک علم یعنی حوزه ای درون آن که درباره ابژه ای مشخص، جز معرفتی تجربی که در نسبت با این ابژه قابل تجربه کار می کند، هیچ داور دیگری حق داوری ندارد. معیار ارزیابی این ابژه از درون چیستی آن بیرون کشیده شده و درباره خود آن به کار می رود، نه از علمی دیگر یا از دل تأملاتی کلی درباره مطلق ابژه. بدین معنا جدا کردن قلمروی علم حقوق از سایر علوم را می توان به راستی شاهکار آستین دانست و اهمیت کتاب Province of Jurisprudence Determined نیز از همین باب است.

در بخش بعدی، به بررسی دقیق تر استدلال آستین در کتاب «قلمرو تعیین شده حقوق شناسی» خواهیم پرداخت و نشان خواهیم داد که چگونه او با تعریف قانون موضوعه به عنوان موضوع علم حقوق، به دنبال تأسیس این علم بر مبنایی تجربی و تحلیلی بود.

۴. تبیین استدلال آستین در کتاب Province of Jurisprudence Determined

آستین در مهم ترین تألیف خود، «قلمرو تعیین شده حقوق شناسی»، به تأسیس حقوق به مثابه یک علم مستقل همت می گمارد. اما داوری در باب تحقق این هدف و سطح موفقیت آن، در گرو تمهید برخی مقدمات نظری است. در این بخش از مقاله می کوشیم طی شش گام، ضمن تشریح این مقدمات، استدلال اصلی آستین را به تفصیل شرح دهیم.

۱.۴ تمایز «حقوق» و «علم حقوق»

شرط محوری برای درک کار آستین در بنیادگذاری علم حقوق تمایزی است که او میان «حقوق» و «علم حقوق» می نهد؛ تمایزی که اغلب نادیده گرفته می شود. حقوق واقعیتی

است که همواره در بستر جامعه سیاسی وجود داشته و در عالم واقع تحقق دارد و قابل مطالعه و توصیف است، اما رویکرد (approach) و رهیافت علمی به حقوق با خود حقوق متفاوت است. در جایی که این تمایز روشن نیست، بحث اخلاق، نوع حاکمیت سیاسی کشور، عرف جامعه و ... در مطالعه حقوق دخیل شده و اصلاً از هم قابل تفکیک نخواهند بود. به همین علت، حقوق همچون یک واقعیت محصل اساساً به نحو علمی قابل پژوهش نخواهد بود. به عبارت دیگر، «حقوق همچون یک علم مستقل» باید از «حقوق همچون یک واقعیت محصل» تفکیک گردد.

۲.۴ تفاوت ابژه طبیعی و ابژه حقوقی

اگر بناست علم حقوق با الگوگیری از علوم طبیعی بنیان گذاشته شود، باید به تفاوت میان ابژه حقوقی و ابژه طبیعی متفطن بود. تفاوت اصلی میان این دو نوع ابژه، روش مواجهه‌ای است که شناخت هر یک از این دو اقتضاء آن را دارند. آنچه در مواجهه با امور طبیعی در ساختار تجربه آدمی قوام می‌یابد، بلافاصله و بی‌واسطه قابلیت توصیف دارد و نیاز به تلاش ثانویه‌ای برای استخراج و صورت‌بندی نیست؛ اما مشکل اینجاست که ما در حقوق با واقعیتی (Fact) مشابه واقعیت‌های علم طبیعی مواجه نیستیم، بلکه ابژه حقوقی پیچیدگی بیشتری دارد. پدیده حقوقی علاوه بر وجه ابژکتیوی که در پدیده‌های طبیعی موجود است، مانند دیگر علوم انسانی، وجه دیگری نیز دارد و آن دخیل‌بودن اراده آدمی در تحقق آن است؛ یعنی ما با چیزی روبه‌رو هستیم که در واقع نامتعیین است، چون اراده انسانی در آن دخیل است که «وجه سوژکتیو» نامیده می‌شود.

همچنین، پدیده حقوقی برای یافتن وصف «حقوقی‌بودن» نیازمند معیاری خاص است. به تعبیر میشل تروپه، فیلسوف حقوق فرانسوی، تفاوت موضوع علم حقوق با علوم طبیعی و فیزیک در آنجاست که «شیمی‌دان و فیزیک‌دان در به کارگیری دانش خود محتاج شناسایی طبیعت شیمی یا فیزیک نیستند، زیرا با ابژه‌های بیرونی و طبیعی مواجه‌اند. اما حقوق‌دان نمی‌تواند پیش از آنکه حقوقی‌بودن قاعده‌ای را شناسایی کند، آن را به کار گیرد» (Tropper 2024: 4).

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهنایات کمیکی و ابراهیم دهنوی) ۱۳۷

۳.۴ قانون موضوعه به مثابه ابژه علم حقوق

حال، چطور می‌توان از نزاع هنجارها بیرون رفت و به مطالعه «علمی» پدیده پیچیده حقوقی پرداخت؟ آستین در این راستا دست بر تجسم ملموس این پدیده، یعنی «قانون موضوعه» می‌گذارد، زیرا در پاسخ به پرسش از چیستی قانون باید نخست روشن کرد قانونی که از آن سخن می‌گوییم اساساً کجاست و آیا قابل پژوهش است؟ مقصود از موضوعه در اینجا «انسان‌ساخته» است. به تعبیر دیگر، قانون موضوعه در واقع تجسد اراده انسانی است و ما همواره با «یک قانون» مواجه هستیم، نه با «قانون». رویکرد متافیزیکی مستلزم سخن گفتن درباره «مطلق قانون» به نحو کلی و بدون نظر داشتن به قانونی خاص است. اما در رویکرد علمی، ما به قانون خاصی می‌پردازیم که تجسم اراده اعضای یک جامعه سیاسی مشخص است.

آستین در کتاب خود برای برداشتن نخستین گام یعنی تعیین قلمروی حقوق‌شناسی به «تفکیک اصلی» مدنظر خود اشاره می‌کند که آن را «مبنای بخش‌های اصلی» طرح خود می‌نامد. این «مبنا» عبارتست از بیان «تفاوت ذاتی یک قانون موضوعه با قانون غیرموضوعه». او قانون موضوعه یا «هر قانون به درستی و دقیقاً قانون خوانده شده» (Every law simply and strictly so-called) را قانونی می‌داند که از سوی «فرد یا مجموعه‌ای از افراد حاکم برای شخص یا اشخاصی که در وضعیت تبعیت از آن مراجع به سر می‌برند، وضع شده است» (Austin 1832: 35).

نخستین گام برای تأسیس حقوق همچون علم، بستن دست و بال هر معرفت و هنجارگذاری است که از علوم دیگر در این علم دخالت می‌کند. اگر بناست حقوق به علم حقوق تبدیل شود، باید آن را از اخلاق، دین و سیاست جدا کرد، یعنی انجام دادن کاری مشابه با آنچه ماکیاوولی در پدید آوردن «علم سیاست» انجام داد. اگر بناست حقوق به سطح علم ارتقاء یابد، باید به نحوی علمی یک معیار ارزیابی کاملاً درونی، بر اساس تجربه ابژه‌ای کاملاً مشخص و قابل تجربه استخراج شده و محور آن قرار گیرد.

از منظر آستین، در تبیین وجه ابژکتیو حقوق، یعنی «قانون موضوعه»، باید نزاع هنجارها را کنار گذاشته و با قانون موضوعه به مثابه یک واقعیت اجتماعی (Social Fact) مواجه شد و در توصیف آن نیز صرفاً از اصطلاحاتی تجربی (Empirical) استفاده کرد که از لحاظ ارزشی بی‌طرف یا ارزش‌رها (Value-Free) باشند. مقصود از واقعیت اجتماعی همان تحقق عینی

قانون موضوعه در هر جامعه انسانی است و در واقع، او می‌کوشد تا قانون موضوعه را به مثابه یک ابژه دقیقاً مثل سایر علوم طبیعی، «چنانکه واقعاً هست» توصیف نماید.

در این راستا، او اعضای جامعه سیاسی مستقل (independent political society) را تنها مخاطبان «قانون موضوعه» می‌داند (Austin 1832: 159). به تعبیر دیگر، صرفاً قانونی را می‌توان «موضوعه» نامید که در بستر جامعه سیاسی مستقل و خطاب به اعضای چنین جامعه‌ای صادر شده باشد. او سپس در تعریف جامعه سیاسی مستقل، آن را مجموعه‌ای متشکل از دو طیف «فردستان» و «فروستان» سیاسی می‌داند که شاخصه‌های ذیل را داراست: (۱) «اکثریت» (bulk of) چنین جامعه‌ای عادت به تبعیت یا اطاعت از فرداستی متعین و مشترک (common) دارند؛ چه این فرداستی مشترک یک شخص معین باشد یا بدنه (body) یا مجموعه‌ای از اشخاص؛ (۲) «آن فرد یا مجموعه افراد مشخص عادت به اطاعت از هیچ انسان فرداستی معینی نداشته باشند» (Austin 1832: 209).

وقتی آستین قانون موضوعه را به عنوان موضوع علم حقوق برمی‌گزیند، در اولین قدم به توصیف آن پرداخته و چنانکه مشهور است، آن را ذیل نظریه فرمانی (Command Theory) به عنوان «فرمان یک موجود عقلانی (Rational Being) برای هدایت رفتار سایر موجودات عقلانی که مستطهر به مجازات یا ضمانت اجرا (Sanction) است» تعریف می‌کند. تعبیر دیگری که آستین برای تعریف قانون موضوعه به کار می‌برد، چنین است: «خواسته‌ای بیان‌شده [از سوی فرداستان سیاسی] مبنی بر انجام‌شدن چیزی همراه با تمایل و توانایی به اعمال یک شر در صورت عدم متابعت از آن خواسته» (Austin 1832: 36).

آستین به تبع جرمی بنتام، در پی قطع نسبت اقتدار مدنی (Civil Authority) با وضع طبیعی/بدوی (the state of nature) است، تا بتواند قوانین موضوعه را از انقیاد امور بیرونی، مثل قرارداد اجتماعی، حقوق و تکالیف طبیعی و ... که برگرفته از فرض وضع طبیعی هستند، آزاد نماید. لذا قانون را به مثابه واقعیتی اجتماعی تبیین کرده و در تعریفی که از ویژگی فرمانی آن ارائه می‌دهد ویژگی خاص‌تری را نیز برای موجود عقلانی صادرکننده فرمان ذکر می‌کند، یعنی: داشتن «فرداستی سیاسی» (Political Superiority) یا «حاکمیت» (Sovereignty).

نکته‌ای که باید به آن توجه داشت این است که هدف آستین از بحث درباره قانون شناسایی ابژه‌ای برای مطالعه علمی است و در صدد نظریه‌پردازی متافیزیکی در باب قانون نیست؛ بلکه از چنین کاری گریزان است. لذا علاوه بر ذکر تعاریف رایج و مشهور

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهنایات کمیکی و ابراهیم دهنوی) ۱۳۹

فوق‌الذکر، او می‌کوشد منظور خود را به نحوی ویژه (Specific) بیان کرده و ابهام‌ها را زائل نماید؛ لذا می‌گوید که همه فرامین حاکم قانون نیستند، بلکه آن‌دسته از فرامین مستظهر به ضمانت اجرا قانون موضوعه محسوب می‌شوند که ناظر بر «طبقات افراد» و «طبقات افعال» (Classes of Persons and Classes of Actions) هستند (Austin 1832: 91).

همین رویکرد اوست که زمینه‌ساز این شده که عده‌ای از متأخرین او را از نخستین مدافعان «فایده‌گرایی قاعده‌محور» بدانند. آستین در سال‌های ابتدایی نظورورزی خود با بسیاری از ایده‌های برخی فلاسفه موسوم به «رادیکال‌های بنتامی» (the Benthamite philosophical radicals) اشتراک نظر داشت (Bix 2024: Section 3)، به «متافیزیک هارتلیایی» (Hartleian metaphysics) باورمند بود و یک مالتوسی (Malthusian) فوق‌العاده شورمند محسوب می‌شد (Ibid: Section 2). اما با گذشت زمان به موازات افزایش سن و تجربه‌اش، او بسیاری از گرایش‌های «رادیکال» خود را کنار نهاد.

۴.۴ مفهوم حاکم و حاکمیت نزد آستین

آستین در تبیین حاکمیت، مجدداً توجه خود را به اجتماع معطوف کرده و سراغ معیارهای بیرونی برای ارزیابی حاکمیت نمی‌رود. از منظر آستین، با نگاه به صحنه اجتماعی به لحاظ تجربی می‌توان مشاهده کرد که مفاهیم «حاکم»، «حاکمیت»، «تابع»، «تبعیت» و «جامعه سیاسی مستقل» مفاهیمی همبسته و پیوسته (متضایف/Correlative) هستند و قوانین، فرامینی هستند که فرادستان سیاسی (Political Superiors) خطاب به فرودستان سیاسی (Political Inferiors) صادر کرده و برای سرپیچی آن‌ها نیز ضمانت اجرا تعیین می‌کنند.

«حاکم» (Sovereign) از نظر آستین، «شخص یا مجموعه‌ای از اشخاص است که اولاً معین بوده و هویت مشخصی دارند و ثانیاً، اکثریت جمعیت یک جامعه بنا بر عادت فرمانبردار آن‌ها هستند، اما خود آن شخص یا اشخاص بنا بر عادت از هیچ شخص یا اشخاص زمینی دیگری فرمانبرداری نمی‌کنند» (Austin 1832: 41). وقتی آستین این تعریف را ارائه می‌دهد، در واقع مسأله «اعتبار قانون در یک نظام حقوقی خاص» یا مسأله «چیستی قانون» را از مسأله «چرایی وجود قانون» و «چگونگی قانون» تفکیک می‌کند. چستی قانون یک پرسش تجربی است و پاسخ به آن نیز لاجرم باید توصیفی باشد.

همچنین آستین در خصوص مفهوم «حاکمیت» (Sovereignty)، چنین می‌نویسد:

اگر یک انسان فرادست متعین که فاقدِ عادت به تبعیت از فرادستی مشابه خود است، عادتاً مورد تبعیتِ اکثریتِ یک جامعه مشخص قرار گیرد، آنگاه آن فرادست متعین واجدِ ویژگیِ حاکمیت و حاکم در آن جامعه خواهد بود، و جامعه مذکور (که شامل خودِ فرادست نیز می‌شود) یک جامعه سیاسی و مستقل است (Austin 1832: 209).

به تبع این مفهوم از حاکمیت و حاکم، مفاهیم تابعیت و تابع عبارتند از: «دیگر اعضای جامعه تابع یا وابسته به آن فرادست متعین هستند» و «وضعیتِ دیگر اعضای جامعه نسبت به آن فرادست متعین، وضعیتِ تبعیت یا وضعیتِ وابستگی (a state of subjection, or a state of dependence) است» (Austin 1832: 210).

نکته جالب اینجاست که او در ادامه متذکر می‌شود که مستقل خواندن جامعه نوعی «حذف به قرینه» (ellipsis) است، بدین معنا که بخش حقیقتاً مستقل جامعه، نه کلیتِ جامعه، بلکه «دستگاه حاکمه جامعه» (the sovereign portion of the society) است و معنای استقلال در اینجا «عدم تبعیت از فرادست انسانی متعین» است (Austin 1832: 211).

۵.۴ مسأله اعتبارِ قانون و «عادت به تبعیت» در نظریه فرمانی قانون

ممکن است این پرسش طرح شود که در نظریه فرمانی قانون تفاوت بین فرمان یک حاکم یا کسانی که منتسب به او هستند، مثل مأمور مالیات، با اجبار مبتنی بر زور یک زورگو (مثلاً یک دزد) چیست؟ مأمور مالیات می‌گوید اگر مالیات را در موعد معین نپردازی جریمه می‌شوی و باید مقدار بیشتری بپردازی؛ دزد نیز می‌گوید اگر پولت را تسلیم من نکنی، به تو آسیبی می‌رسانم. آیا فرمان حاکم صرفاً به خاطر اینکه حاکم قدرتمندتر یا ترسناک‌تر از سایرین است باید از سوی مردم پیروی شود؟ در واقع، به نظر می‌رسد که طرح این پرسش جایی را هدف گرفته که آستین در تلقی رایجی که از نظریه‌اش وجود دارد، می‌خواسته کنار بگذارد؛ یعنی مسأله «اعتبار قانون» یا به تعبیری سیاسی‌تر، مسأله «مشروعیت فرمان حاکم».

در این خصوص آثار آستین در ظاهر ساکت هستند، و برای ارزیابی نقد فوق‌الذکر چاره‌ای جز رجوع به شارحان آستین نیست. آستین زندگی علمی موفقی نداشت و به واسطهٔ وسواس علمی‌ای که داشت، تا پایان عمر نتوانست کلیت بحث‌های خود را گردآوری کرده و به صورت منسجمی ارائه دهد و منظور خود را کاملاً شرح دهد. اما گزاره‌های مجملی در بیانش هست که بعدها شارحین او توانستند آن‌ها را استخراج کرده و شرح دهند و از درونِ نظریهٔ آستین پاسخی به ناقدان ارائه نمایند.

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهنایات کمیتی و ابراهیم دهنوی) ۱۴۱

گزاره‌ای که برخی شارحان در پاسخ به این نقد خاص بر آن انگشت نهادند، قید «فرمانبرداری بنا بر عادت» یا «عادت به فرمانبری» است که در تعریف آستین از حاکم وجود داشت و نباید نسبت به آن بی‌توجه بود (برای نمونه بنگرید به Rodney 2013). چنانکه در بخش قبل ذکر شد، حاکم در نزد آستین کسی است که اکثریت مردم یک جامعه «بنا بر عادت» از او فرمانبری می‌کنند یا «عادت به فرمانبری» از او دارند.

اگر این قید در کنار پیشینه آستین و بستر (Context) علمی کار او و سایر مفرداتی قرار گیرد که در آثارش موجود است، درک دیگری از تلقی آستین ممکن خواهد شد. آستین شاگرد بتام بوده و به نوعی یک فایده‌گراست، هر چند تلقی او با دیدگاه بتام تفاوت‌هایی دارد. قید «بنا بر عادت» گویای قصد آستین برای دفع دخل مقدری است که بعدها از سوی ناقدان مذکور طرح شده است؛ یعنی این نقد که نظریه فرمانی تمایزی بین قانون و زور (Coercion) قائل نیست، چرا که خواسته‌های راهزن یا هر فرد زورگوی دیگری نیز در همین اسلوب قابل تبیین است. در نظریه آستین، ویژگی مشروع‌ساز فرامین حاکم که آن‌ها را به قانون بدل می‌سازد نه زور صرف را می‌توان ذیل قید «بنا بر عادت» جست‌وجو کرد.

قید «بنا بر عادت» گویای نگاه متافیزیکی آستین به انسان است. آستین به تبع استادش بتام، انسان را موجودی می‌داند که بیش از هر چیز در پی تحقق فایده (Utility) خویش است. حال اگر حاکمی خواستار تحقق و تداوم حاکمیت خود در طول زمان باشد، لاجرم باید به این ویژگی که در وجود انسان قرار داده شده توجه کند و در احکام خود، فایده اکثریت جامعه را لحاظ نماید تا عادت به فرمانبری پدید آید. وقتی رابطه دوگانه میان «رعایت فایده جامعه برای تحقق عادت به فرمانبری» از سویی و «پیدایش عادت به فرمانبری برای تحقق حاکمیت» از سوی دیگر، شکل گرفته و محقق شود (که تحقق آن امری برون‌حقوقی است)، به فرمان حاکم وجه قانونی و اعتبار بخشیده و آن را از فرمان دزد متمایز می‌کند.

به تعبیر دیگر، آستین عاملی که باعث پدیدآمدن «عادت» می‌شود را توجه و رعایت عنصر «فایده‌خواهی انسان» توسط حاکم می‌داند که به تعبیر خودش، خداوند در وجود انسان قرار داده است. بدین ترتیب او از طریق تمسک به قید «بنا بر عادت» قصد دارد وجه تفاوت بین قانون و زور صرف (شرط اعتبار قانون) را بیان کند.

قسمتی از استدلال آستین که با نگاه بتامی متفاوت است آنجاست که قانون مبنایی خود را به خداوند ارجاع می‌دهد. در خوانش آستین از فایده‌گرایی، اراده الهی با اصول

فایده‌گرایانه عجین است: «ما باید فرامینی که خداوند وحی نموده را از الفاظی که در قالب آن بیان شده‌اند استنباط کنیم. [اما] فرمانی که او وحی ننموده را باید با بهره‌گیری از اصل فایده استنباط نماییم» (Austin 1873: Lecture IV, p. 160). در عین حال که این خوانش خاص از فایده‌گرایی جزو بخش‌هایی از اندیشه آستین بود که در روزگار حیاتش مورد بیشترین توجه قرار گرفت، در بلندمدت فراموش شده و تأثیری اندک برجای گذاشت.

اگر به نخستین تعریفی که از قانون موضوعه ارائه شد بازگردیم (فرامین موجودی عقلانی برای هدایت رفتار موجودات عقلانی دیگر)، به روشنی می‌توان دریافت که آستین تعریف خود را به گونه‌ای ارائه کرده که فرامین الهی نیز ذیل «قانون موضوعه» قابل طرح باشند. لذا آستین در تعریف خود از قانون موضوعه، قوانین الهی (Divine Laws) را نیز به عنوان الگویی که انسان در وضع قوانین انسان‌ساخته باید بدان‌ها نظر داشته باشد، ذکر می‌کند. او می‌گوید خداوند در قوانین خود الگویی برای قانون‌گذاری ما گذاشته است. بخشی از احکام خداوند وحیانی (Revealed) است. وقتی در این احکام تعمق کنیم، درمی‌یابیم که در همه آن‌ها فایده اکثریت انسان‌ها لحاظ شده و این اصل باید راهنمای ما انسان‌ها در قانون‌گذاری باشد. لذا اگر ما بخواهیم در قوانین موضوعه خود احکام وحی‌ناشده خداوند (Unrevealed) را کشف کنیم، باید همواره اصل فایده را راهنمای خود قرار دهیم. این دیدگاهی است که با کمی دقت می‌توان در تعریف آستین از حاکم یافت و آن را معیاری دانست که در نگاه آستین فرمان حاکم را از صرف زور جدا می‌کند و مشروعیت می‌بخشد.

در اینجا باید بین «واقعیت» و «مشروعیت» تفاوت گذاشت. نکته‌ای که آستین می‌خواهد بگوید این است که قانون واقعیت تجربی دارد: به محض اینکه از چراغ قرمز رد شوم جریمه می‌شوم. این «جریمه‌شدن» واقعیت دارد، چون پس پشت آن یک «پوتستاس» حاضر است که قانون را به قانون بدل می‌کند. به تعبیر دیگر، اگر قانون هست، بودن آن به بودن آن قدرتی است که می‌تواند تنبیه کند. اگر این قدرت نباشد، قانون نیز نخواهد بود. پس قانون هست، چون تنبیه‌کننده‌ای در کار است؛ یعنی کاملاً در خارج منشأیت اثر دارد. به عبارت دیگر، از نظر آستین، قانون موضوعه اساساً یعنی قدرت تنبیهی؛ به طوری که حتی به زعم او پاداش دادن ارزش ندارد و فقط قدرت تنبیهی است که باعث می‌شود قانون، قانون شود.

اما حال چرا این قدرت و قانون آن «مشروع» است؟ راهنزن نیز قدرت تنبیهی را دارد، فرق او با حاکم چیست؟ مشروعیت در نگاه آستین با مفهوم «عادت» پیوند می‌خورد.

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهناز بیات کمیتیکی و ابراهیم دهنوی) ۱۴۳

تفاوت حاکم و راهزن در این است که مردم «عادت» به پیروی از حاکم دارند و عادت به پیروی از دزد ندارند. قدرت و قانونش، مشروعیت خود را از این می‌گیرد که مردم در یک جامعه خاص دارند از حاکم پیروی می‌کنند. قدرت و قانونش امر شاذی نیست که ناگهان نظم را به هم بزند، بلکه همانا نظم و قاعده است.

۶.۴ تفکیک حقوق از اخلاق

یکی از مشهورترین اصول کار آستین که بعدها جزو اصول موضوعه مکتب پوزیتیویسم حقوقی قرار گرفت، اصلی است که به «فرض جدایی» (The Separation Thesis) حقوق و اخلاق مشهور است. در خصوص نسبت بین حقوق و اخلاق، آستین جمله مشهوری دارد که آن را «دگما» (Dogma) یا اصل الاصول پوزیتیویسم حقوقی دانسته‌اند. او می‌گوید:

وجود قانون یک چیز، و شایستگی یا عدم شایستگی آن چیزی دیگر است. اینکه آیا قانون هست یا نیست یک بحث است؛ اینکه آیا قانون با یک معیار فرضی سازگار هست یا نیست، یک بحث دیگر است. یک قانون، که در واقعیت وجود دارد، قانون است، گرچه ما آن را دوست نداشته باشیم، یا هر چند متفاوت با متنی باشد که ما موافقت یا مخالفت خود را با آن تنظیم می‌نماییم (Austin 1873: Lecture V: 157).

چنانکه آمد، آستین در مسیر تأسیس علم حقوق باید قلمروی این علم را تعیین می‌کرد تا آن را دقیقاً به عنوان یک علم تجربی یا Science (به معنای پس‌اقرن هجدهمی کلمه) تعریف نماید؛ یعنی به عنوان بدنه‌ای دانشی (Body of Knowledge) که توصیف‌کننده ابژه مشخصی (در اینجا «قانون موضوعه») است. بدین لحاظ، باید توجه داشت که آستین مخالفتی با اخلاقی بودن یا نبودن قانون ندارد، بلکه می‌گوید اساساً در صلاحیت علم حقوق نیست که در این خصوص صحبت کند. او در یکی از درس‌گفتارهای خود صراحتاً می‌گوید که من نمی‌گویم که قانون نباید اخلاقی باشد یا اخلاق معیار سنجش قانون نیست یا نباید قانون را ارزیابی کرد، بلکه می‌گویم این‌ها کار «علم حقوق» نیست. این‌ها وظیفه علم قانون‌گذاری (Science of Legislation) و علم اخلاق (Science of Morality) است (Ibid: Lecture III).

تز «جدایی» یا «قطع کردن» یعنی گفتن اینکه قلمرو علم حقوق از قلمرو علم اخلاق جداست و هنگام قانون‌گذاری نباید خوب و بدهای اخلاقی را در نظر بگیریم، بلکه باید بر اساس قواعد درونی علم حقوق به قانون برسیم. خوب و بد قانون درونی است، نه اموری

تحمیل شده از بیرون. مثال اندیشه ماکیاوولی در این زمینه نمونه‌ای بسیار آشکار و راهگشاست: حاکم خوب ضرورتاً کسی نیست که بدکردار نباشد، بلکه کسی است که می‌تواند قدرت را حفظ کند. او قانون‌های حاکم بر قدرت را رعایت می‌کند، فلذا قدرتش حفظ می‌شود. تز «جدایی» یعنی هنجارها از یک قلمرو به قلمروی دیگر حرکت نمی‌کنند، بلکه درونی هستند. ممکن است امری از لحاظ «اخلاقی» برای ما خیلی بد محسوب شود، اما از لحاظ «سیاسی» پادشاهی موفق‌تر است که توانسته طولانی‌تر حکومت کند و نظام سیاسی‌ای موفق‌تر است که توانسته ثبات داشته باشد.

بر اساس منطق اصالت فایده، رعایت «جدایی» در اغلب اوقات به نفع کل تمام می‌شود. برای مثال می‌توان پادشاهی را در نظر گرفت که یک نفر را کشته، اما زمینه‌ساز ایجاد وضعی مطلوب شده، به نحوی که اگر این قتل نبود در وضعیت جنگی که پیش می‌آمد، هزاران نفر کشته می‌شدند. لذا بنا بر منطق اصالت فایده، که راهنمای آستین نیز هست، قلمرو سیاست قانون خاص خود را داراست که مطابق آن چنین حاکمی «خوب» است گرچه از لحاظ اخلاقی مرتکب قتل انسان شده باشد!

۷.۴ و سرانجام؛ طرح حقوق همچون علمی مستقل

چنانکه پیش‌تر نیز مطرح شد، آستین در گام بعد متذکر این نکته می‌شود که توجه به امر واقع در عرصه نظام حقوقی ما را متوجه دو سطح از واقعیت می‌کند: (۱) سطحی که در میان همه نظام‌های حقوقی مشترک است که نام علم متکفل توصیف آن را «حقوق‌شناسی کلی» (General Jurisprudence) یا فلسفه قانون موضوعه (Philosophy of Positive Law) می‌گذارد و (۲) سطحی جزئی که در هر نظام خاصی وجود دارد و بسته به ویژگی‌های هر نظام متفاوت است و علم متکفل بررسی آن را «حقوق‌شناسی جزئی یا محلی» (Particular Jurisprudence) می‌نامد (Austin 1832: 32). سپس منظور خود از علم حقوق جزئی را علم نسبت به نظام حقوق موضوعه‌ای می‌داند که اکنون یا در گذشته بطور خاص در میان یک ملت معین یا ملل معینی برقرار بوده است و سعی می‌کند تا نشان دهد که مطالعه حقوق‌شناسی کلی باید مقدم یا دست‌کم همراه با مطالعه نظام‌های جزئی حقوق موضوعه صورت پذیرد. اصلی‌ترین استدلال او این است که با عطف توجه به ویژگی مشترک میان همه قوانین (یعنی ویژگی فرمانی بودن) است که می‌توانیم از تعارض و تشتت هنجارها رها شده و مطالعه علمی حقوق ممکن شود (Austin 1832: 38). همچنین او در درس گفتار پنجم اصلی‌ترین هدف

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهناز بیات کمیتی و ابراهیم دهنوی) ۱۴۵

تلاش خود را معطوف به تفکیک «علم حقوق» (science of jurisprudence) از «علم قانون‌گذاری» (Science of legislation)، «علم اخلاق» (science of morals)، «علم اخلاق موضوعه» (science of positive morality) و «علم اخلاق یا تکلیف‌شناسی» (science of ethics or deontology) می‌داند (Austin 1832: 153).

آنچه تا بدین جا مطرح شد، کلیت نظریه‌ای بود که آستین در مقام بنیان‌نهادن حقوق به مثابه یک علم مستقل ارائه می‌دهد. در گام نخست، برای اجتناب از دعوای هنجارها، باید به صورت توصیفی به واقعیت اجتماعی توجه کرد. در گام دوم، «قانون موضوعه» به مثابه عنصری از واقعیت اجتماعی طرح می‌شود که باید بدان توجه کرد تا بتوان «عینیت» (Objectivity) را یافت. قانون موضوعه یعنی فرمانی که از سوی حاکم برای تابعانش صادر می‌شود، به همراه ضمانت اجرا؛ و حاکم کسی است که اکثریت مردم جامعه بنا بر عادت از او پیروی کنند. در نهایت این تحلیل و بسط مفهومی قانون موضوعه در قالب دانشی به نام «حقوق‌شناسی کلی» تدوین می‌گردد.

۵. نتیجه‌گیری: میراث آستین و تولد علم حقوق

جان آستین با طرح نظریه خود در باب «قلمرو تعیین‌شده حقوق‌شناسی»، گامی بلند در مسیر استقلال علم حقوق برداشت. او با تأکید بر قانون موضوعه به عنوان موضوع علم حقوق و روش تحلیلی-مفهومی به عنوان روش مطالعه آن، راه را برای تبدیل حقوق به یک رشته دانشگاهی مستقل هموار کرد. کاری که جان آستین در نسبت با علم حقوق انجام می‌دهد، به معنای واقعی کاری است علمی و لذا کاملاً قابل نقد، زیرا او به جای طرح سخنان کلی، به نحوی شفاف، ناظر به یک ابژه مشخص و موجود، یعنی قانون موضوعه، سخن می‌گوید و ایده اصلی خود یعنی «حقوق همچون علم مستقل»، نه حقوق همچون یک واقعیت متحصّل را تحقق می‌بخشد.

در طرح آستین برای تأسیس علم حقوق، مانند هر کار علمی دیگر، به محض تفکیک قلمرو علم مدنظر از سایر علوم، آفت‌های این جداسازی ظهور می‌یابند؛ زیرا انتزاع واقعیت تبعات خاص خود را خواهد داشت. حقوق همچون امر متحصّل (تا پیش از طرح حقوق همچون علم) در انضمام با تمام واقعیت زیسته انسان مطرح بود، اما وقتی قانون موضوعه به عنوان موضوع علم حقوق طرح شود، نخست باید آن را از واقعیت جدا کرده و ربط و نسبت‌های آن با دیگر ساحات واقعیت قطع شود، و البته این قطع کردن نسبت‌ها،

آسیب‌هایی به همراه خواهد داشت. نکته تراژیک و ناگزیر اینجاست که در عین حال تمام توانایی و فرآورده‌های کار علمی از همین قطع کردن نسبت‌ها برمی‌آید.

۱.۵ جمع‌بندی: گام‌های آستین به سوی استقلال

در این مقاله، ما با بررسی دقیق اندیشه‌های آستین، به‌ویژه در کتاب «Province of Jurisprudence Determined»، گام‌های او در جهت تأسیس علم حقوق را به شرح زیر صورت‌بندی کردیم:

۱. تمایز میان «حقوق» و «علم حقوق»: آستین با تفکیک میان «بود» حقوق و «شناخت» آن، زمینه لازم برای علمی شدن حقوق را فراهم کرد.
۲. تعریف ابژه علم حقوق: او با معرفی «قانون موضوعه» به عنوان تجسم انضمامی پدیده حقوقی، موضوع علم حقوق را مشخص کرد.
۳. ارائه روش مطالعه علمی: آستین روش تحلیلی-مفهومی را به عنوان روش مناسب برای مطالعه قانون موضوعه پیشنهاد کرد.
۴. تبیین مفهوم حاکم و حاکمیت: او با تمرکز بر واقعیت اجتماعی، مفاهیم کلیدی حاکم، حاکمیت، تابعیت و جامعه سیاسی مستقل را تعریف کرد.
۵. تأکید بر «عادت به تبعیت»: آستین با قید «عادت به تبعیت» در تعریف حاکم، کوشید تا به مسئله اعتبار قانون و تمایز آن از زور صرف پاسخ دهد.
۶. تفکیک حقوق از اخلاق: او با تأکید بر جدایی علم حقوق از علم اخلاق، بر خصلت توصیفی و غیر هنجاری علم حقوق پای فشرده.

۲.۵ اهمیت و تأثیر اندیشه‌های آستین

اندیشه‌های آستین تأثیری مهم و تعیین‌کننده بر تکوین و تکامل علم حقوق داشته‌اند. تعریف او از قانون موضوعه به عنوان فرمان حاکم مستظهر به ضمانت اجرا، به یکی از پایه‌های اصلی پوزیتیویسم حقوقی متقدم و بعدها نظریه‌های واقع‌گرایانه یا بدبینانه تبدیل شد. تأکید او بر روش تحلیلی-مفهومی، راه را برای مطالعه نظام‌مند و دقیق مفاهیم حقوقی هموار کرد. تفکیک حقوق از اخلاق، اگرچه مورد نقد فراوان قرار گرفته، اما به استقلال علم حقوق به عنوان یک رشته دانشگاهی مجزا کمک شایانی کرد.

تأسیس حقوق به عنوان یک علم مستقل در ... (مهناز بیات کمیتکی و ابراهیم دهنوی) ۱۴۷

کشف قانون به معنای مدنظر آستین دست ما را از داشتن قانون ازلی و ابدی کوتاه کرد و زمینه ساز این شد که حقوق همچون علمی ظهور یابد که به سادگی با علوم دیگر در ارتباط نیست و بدین ترتیب، زبان مشترک حقوق با نزدیک ترین علوم خود، همچون سیاست و اقتصاد نیز تا مدت ها به محاق رفت. اما در عین حال، این کشف ابره ای را در اختیار ما نهاد که از قوانین کلی سابق کارآمدتر است؛ یعنی می توان از طریق آن کاری کرد که نظام حقوقی موجود درک روشنی از خود پیدا کند و در نتیجه در مواقع بروز اختلافات بنیادین، معیاری برای حل و فصل اختلافات داشته باشد.

۳.۵ پیامدهای نظریه آستین

نظریه آستین، با وجود تمام نقاط قوتش، خالی از اشکال نیست. با این حال، نمی توان انکار کرد که آستین با طرح این نظریه، انقلابی در مطالعات حقوقی ایجاد کرد و زمینه ساز شکل گیری سنت تحلیلی در حقوق شد. امروزه، علم حقوق از زمان آستین فاصله زیادی گرفته است. رویکردهای جامعه شناختی، تاریخی، اقتصادی و انتقادی به حقوق، در کنار رویکرد تحلیلی، به غنای این رشته افزوده اند. برای مثال، مکتب واقع گرایی حقوقی (Legal Realism) بر نقش عوامل اجتماعی و سیاسی در شکل گیری حقوق تأکید دارد و مطالعه حقوق را صرفاً در مطالعه متن قانون خلاصه نمی کند. همچنین، نظریه های فمینیستی حقوق، به نقد رویکردهای سنتی به حقوق، از جمله نظریه آستین، پرداخته اند و بر لزوم توجه به جنسیت و قدرت در تحلیل حقوق تأکید دارند.

با این حال، اندیشه های آستین همچنان به عنوان نقطه عزیمتی برای بسیاری از مباحث حقوقی مطرح هستند و مطالعه آنها برای هر دانشجوی حقوقی ضروری است. میراث آستین، نه در ارائه پاسخی نهایی به پرسش های بنیادین حقوق، بلکه در طرح این پرسش ها به شیوه ای نو و در بنیانگذاری علم حقوق به عنوان یک رشته دانشگاهی مستقل و پویا نهفته است.

پی نوشت ها

1. Province of Jurisprudence Determined

۲. آستین در ادامه متذکر می شود که شرط دوم به معنای این نیست که فرادست سیاسی کسی است که از مشورت یا هر عمل بشری دیگر در مسیر اتخاذ تصمیمات بی نیاز است، بلکه: «قوانین به معنای

نادرست کلمه (improperly so called) که از طریق عقاید و نظرات (opinions) وضع می‌شوند، می‌توانند به نحو دائمی بر رفتار فرد یا مجموعه فرادست اثر بگذارند. همچنین آن فرد یا مجموعه فرادست ممکن است از فرامین صریح یا ضمنی دیگر اشخاص معین بطور موردی و بنابر موقعیت پیروی نمایند. اما در هر حال هیچ شخص یا مجموعه‌ای از اشخاص معینی نیست که آن فرادست(ان) سیاسی نسبت به فرامین صریح یا ضمنی آن‌ها عادت به تبعیت داشته باشند». (Austin 1832, p.209)

کتاب‌نامه

- Austin, John (1832). *The Province of Jurisprudence Determined*, W. Rumble (ed.), Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
- (1837). *Lectures on General Jurisprudence*, Edited by Sarah Austin, London: Publishing House.
- Bix, B.H. (2023). "Austin, John". In: Zanetti, G., Sellers, M., Kirste, S. (eds) *Handbook of the History of the Philosophy of Law and Social Philosophy*. (Studies in the History of Law and Justice, vol 23) Netherlands: Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19546-4_1
- Bix, Brian, "John Austin", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2024 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2024/entries/austin-john>>./
- Haac, O. A. (1995) *The Correspondence of John Stuart Mill and Auguste Comte*. New Brunswick, NJ: Transaction.
- Pickering, M. (2023). "Comte, Auguste". In: Zanetti, G., Sellers, M., Kirste, S. (eds) *Handbook of the History of the Philosophy of Law and Social Philosophy* (Studies in the History of Law and Justice, vol 23) Netherlands: Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19546-4_7
- Rodney, M. (2013). "What Is in a Habit?". In: Freeman, M., Mindus, P. (eds) *The Legacy of John Austin's Jurisprudence* (Law and Philosophy Library, vol 103). Netherlands: Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-4830-9_10
- Ross, Janet (1893). *Three Generations of English Women: Memoirs and Correspondence of Susannah Taylor, Sarah Austin, and Lady Duff Gordon*. New York: Cornell University Library.
- Rumble, Wilfrid E. (2005). *Doing Austin Justice: The Reception of John Austin's Philosophy of Law in Nineteenth-Century England*. London: Continuum.
- Schwarz, Andreas B. (1934). "John Austin and the German Jurisprudence of His Time," *Politica*, 1: 178–199.
- The Jurist, Or, Quarterly Journal of Jurisprudence and Legislation. (1827). United Kingdom: Baldwin, Cradock, and Joy.
- Troper, Michel (2024). *La philosophie du droit* (7e édition). Paris: Presses Universitaires de France.